



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

# Starší školní věk

**“Tento výukový materiál vznikl za přispění Evropské unie, státního rozpočtu ČR a Středočeského kraje”**

vypracovala: Mgr. Monika Řezáčová

7.8.2009

# Starší školní věk



- období od 11 – 12 do 15 let

Dvě fáze:

- prepubescence
- vlastní pubescence

Toto období je také označováno jako první fáze dospívání, pro kterou je charakteristické dozrávání reprodukčního systému.

# Biologické změny:

- nápadně rychlý růst, nastupuje dříve u děvčat, chlapci rostou později, ale déle a jsou v dospělosti vyšší – tzv. sekulární akcelerace
- kosti sílí a rozšiřují se
- částečné narušení pohybové koordinace, klátivá chůze
- neohrabanost a zvýšená unavitelnost
- roste objem svalů, u chlapců fyzická síla
- zvětšuje se kapacita mozku, srdce a plic

- obličej ztrácí dětský výraz a prodlužuje se
- rozšiřuje se dolní čelist
- rostou uši a nos, tváře vpadávají
- vlasy nabývají konečné barvy
- objevuje se pubické ochlupení, u chlapců růst vousů
- pubescenti začínají více dbát o svůj zevnějšek
- hlučné projevy, strach ze zesměšnění

**FYZICKÉ A POHLAVNÍ ZRÁNÍ PŘEDBÍHÁ  
ZRÁNÍ PSYCHICKÉ!**

## Změny u dívek:

- první sekundární pohlavní znaky se objevují mezi 8 – 15 lety
- hormonální produkce (růst mléčných žláz, první menstruace)
- ukládání tuku, který tvoří zaoblenost ženské postavy (boky, hýždě, stehna)
- rozšiřují se pánevní kosti a vytvářejí větší prostor pro uložení plodu v těhotenství



## Změny u chlapců:

- první sekundární pohlavní znaky se objevují mezi 9 – 17 lety
- objevuje se první ochlupení na hrudníku, břiše, zádech, hřbetech ruky, nártách
- rozšiřují se ramena a objem hrudníku
- víc patrná hlasová mutace, která je způsobena rychlým růstem hrtanu
- ubývá podkožní tuk



# Intelektové změny

- dokončuje se vývoj mozku a CNS
- změny v myšlení – formální logické operace, hypotetické uvažování
- systematicčnost, úvahy o budoucnosti, polemika
- nevyzrálost postojů
- mechanismus kyvadla (zralé chování a infantilní chování)
- dočasně zhoršená pozornost



# Emocionální změny

- vnitřní nejistota a napětí tzv. vulkanismus
- pocity méněcennosti, nevyvážené reakce, hlučnost, předvádění se
- fyzický vzhled – každá odchylka od běžné normy bývá těžce prožívána (více u děvčat)
- emoční labilita, zhoršené sebeovládání
- nestálost a nepředvídatelnost reakcí
- prostořekost, konflikty, uzavřenost, vztahovačnost
- únik do světa představ a fantazie, denní snění
- výkyvy školního prospěchu

# Rozvoj vlastní identity

- Jaký jsem?
- Jaké mám možnosti?
- Jaké mám hranice?
- Jak se jevím svému okolí?



# Sociální změny

- zvýšená kritičnost ve vztahu k autoritám, silácké postoje k radám dospělých, ale malé zkušenosti a snížená sebekritika
- sklon o všem polemizovat
- tendence osamostatnit se, odpoutat se od rodiny
- normy vrstevníků jsou důležitější než hodnoty rodiny



- ke konci období zvýšený zájem o opačné pohlaví
- zájem o sexuální otázky
- období zamilovanosti
- první lásky
- erotické city



J. Steinbeck – „Ted' dítě poprvé pochopí ve své hlavičce, že dospělí neoplývají božskou inteligencí, že jejich úsudky nejsou moudré, jejich myšlení správné a rozhodnutí spravedlivá – jejich dosavadní svět se rozbije na nepatrné kousky. Bohové padli a s nimi všechny jistoty. A jedno je jisté, když bohové padnou, není to slabý pád; zřítí se s třeskotem a rozbijí se, nebo klesnou hluboko do bahna špíny. Je to nepříjemná práce opět je stavět na pedestal; už nikdy nebudou tak zářit. A dětský svět se již nikdy nevrátí ve své celistvosti. V tom tkví bolest dospívání.“

Děkuji za pozornost





MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



## INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

### Literatura a zdroje:

Vývojová psychologie pro dětské lékaře – J.Langmeier

Vývojová psychologie pro učitele – PhDr.E.Krejčíková

Vybrané problémy psychologie zdravotnické činnosti – kolektiv autorů

Speciální psychologie – V.Čechová, A.Mellanová, M.Rozsypalová

Vývojová psychologie – D. Trpišovská, V. Heřmanová

Cesta životem - P.Říčan

[www.zis.naskok.cz](http://www.zis.naskok.cz)

[www.gymkh.cz](http://www.gymkh.cz)

[www.modernivyuka.cz](http://www.modernivyuka.cz)

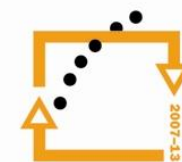
[www.voss.wz.cz](http://www.voss.wz.cz)



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdelávání  
pro konkurenceschopnost

## INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

[http://www.wearmoi.co.uk/acatalog/3\\_billys\\_detail.jpg](http://www.wearmoi.co.uk/acatalog/3_billys_detail.jpg)

<http://thetalkingmirror.com/wp-content/uploads/2009/04/jonas-brothers.jpg>

<http://www.wnyc.org/blog/lehrer/archives/archive/Hickey-Freeman-thumb.jpg>

<http://blogs.guardian.co.uk/observermusic/Underage%20for%20Blog.jpg>

[http://www.tyden.cz/obrazek/laska-on-line06-48ec8ccc601bb\\_275x154.gif](http://www.tyden.cz/obrazek/laska-on-line06-48ec8ccc601bb_275x154.gif)

<http://mladazena.maminka.cz/assets/mlada-zena-2/moje-psychologie/specialy/rodice-deti/88b.jpg>

[http://i.idnes.cz/08/111/gal/BAR26dc8e\\_42\\_20135921.jpg](http://i.idnes.cz/08/111/gal/BAR26dc8e_42_20135921.jpg)

<http://mozektevidi.net/up/hura.gif>